

Et ordentligt skænderi

Elevmateriale

Indhold

Elevtekst #1:

I tager fejl – men I må gerne sige det højt. Om N.F.S. Grundtvig og Hal Koch	4
Arbejdsspørgsmål	9

Elevtekst #2:

Et samfund af røde, grønne, gule, lilla, blå. Om offentlighed og ytringsfrihed	10
Arbejdsspørgsmål	15

Elevtekst #3:

Kunsten at overbevise hinanden. Interview med Sine Nørholm Just.....	16
Arbejdsspørgsmål	18

Opgave:

Ytringsfrihedens to cirkler.....	19
----------------------------------	----

I tager fejl – men I må gerne sige det højt

Om N.F.S. Grundtvig og Hal Koch

N.F.S. Grundtvig og Hal Koch levede i hver sit århundrede: Grundtvig i 1800-tallet og Hal Koch i 1900-tallet. Men de var enige om noget væsentligt, der har med den frie offentlige samtale at gøre. Det skal det handle om i denne artikel.

Grundtvig

Grundtvig er en af de vigtige personer i Danmarkshistorien. Måske er han faktisk den person, der har haft allermest betydning for det danske samfund. Han var først og fremmest præst og digter, men han blandede sig også i alt muligt andet. Fx mente han noget om, hvordan mennesker lærer noget på en god og fri måde. Og han fik ideen til den type skole, som vi kalder en 'højskole', som siden også er blevet kopieret i form af efterskolen. Og så var han også politiker. Han levede nemlig dengang, der for første gang skulle være politikere i Danmark på den måde, vi kender det i dag. For han levede dengang – i 1849 – hvor kongen (kong Frederik den syvende) holdt op med at være 'enevældig', og hvor Danmark for første gang fik en grundlov og et folketing.

Før grundloven blev vedtaget, diskuterede man, hvem der skulle have valgret. Og nej, det var ikke kvinders valgret, man diskuterede. Det var der ingen, hverken kvinder eller mænd, der på det tidspunkt interesserede sig for. Derimod diskuterede man, om *jøder* skulle have valgret.

I første omgang var det ikke særlig mange mennesker, der fik valgret. For betingelsen var, at man 1) var en mand, 2) havde dansk 'indfødsret' (statsborgerskab), 3) ikke havde været straffet, 4) ikke havde modtaget fattighjælp, som man ikke kunne betale tilbage, 5) ikke var i tjeneste hos andre og 6) havde egen bolig. De grupper, der ikke fik valgret, er siden blevet kaldt de syv f'er: fruentimmere (kvinder), folkehold (tjenestefolk), fattige, forbrydere, fjolser (udviklingshæmmede og psykisk syge), fallenter (person der er gået fallit) og fremmede.

Men blandt den jødiske minoritet i Danmark, var der altså nogle borgere, som levede op til alle kriterierne. Alligevel var der nogle, der mente, de *ikke* skulle have valgret, for de følte sig ikke sikre på, at jøderne ville være loyale over for Danmark og det danske nationale fællesskab.

Grundtvig forsvarede jødernes valgret. Og han argumenterede for det på en ganske særlig måde. Han sagde nemlig, at det ville være forfærdeligt, hvis jøder i Danmark konverterede (altså skiftede religion) til kristendommen for at få valgret.

Hvorfor sagde han mon det? Han var jo kristen og præst og havde bestemt ikke noget imod, at andre mennesker blev kristne. Men han sagde det, fordi det ville være uærligt.

Han ville ikke have, at den danske stat inviterede borgerne til at være uærlige, ved at man kunne opnå nogle privilegier og rettigheder, hvis man lod, som om man havde en bestemt tro eller overbevisning. Han ville have mest mulig ærlighed, så man fx kunne diskutere tro og religion i offentligheden, og så man kunne diskutere alt muligt andet. Grundtvig mente selv, han havde fundet de bedste svar på livets gåde i kristendommen, og han mente ikke, at alle svar var lige gode. Men man kan ikke få en ærlig diskussion, hvis ikke folk har mulighed for at være ærlige, mente han. Ærlighed kræver frihed. Tvang gør mennesker til løgnere. Derfor skulle der være frihed i Danmark til at tro, mene og sige, hvad man havde på hjerte. Selv hvis man mente noget dumt, og endda hvis man mente noget farligt.

” ... hvor man vil have ærlige, med øvrighed og indretninger fornøjede borgere, må man lade troen være en fri sag og gestalte alle borgerlige indretninger så uafhængige af den som muligt.

(N.F.S. Grundtvig. Fra: *Om jødernes valgbarhed til det danske folkeråd*, 1840)

Man kan opstille Grundtvigs argument sådan her:

Hvorfor gik Grundtvig ind for jødernes valgret?

- Havde han en særlig sympati for jøderne? ***Ikke specielt.***
- Var han relativist? Altså, tænkte han: Noget er sandt for kristne, noget andet er sandt for jøder, ingen sandheder er mere rigtige end andre, og derfor skal man slet ikke diskutere det med hinanden? ***Overhovedet ikke – han ville rigtig gerne diskutere!***
- Men: ***Ærlighed kræver frihed. Og uden ærlighed kan man ikke have en fri offentlig samtale om, hvad der er mest rigtigt eller mest sandt.***

Hal Koch

Hal Koch kendte ikke Grundtvig personligt. Selvfølgelig gjorde han ikke det, for Grundtvig havde været død i mere end 30 år, da Hal Koch blev født. Men Hal Koch var meget inspireret af Grundtvigs måde at tænke på.

Da Hal Koch var 34 år gammel, blev Danmark besat af nazisterne i forbindelse med 2. verdenskrig. Dette kom til at forandre Hal Kochs liv.

Den danske regering valgte at samarbejde med nazisterne. Det har man diskuteret lige siden – var det fejhed eller klogskab? I hvert fald blev det dermed muligt for regeringen at blive ved magten, og det medvirkede nok også til, at krigen ikke gik så hårdt ud over danskerne. Måske havde det også betydning for det faktum, at det i Danmark lykkedes at redde mange af de danske jøder, som nazisterne forfulgte og myrdede i mange andre lande i Europa.

I 1943 brød samarbejdspolitikken dog sammen. Og i 1945 blev Danmark befriet, og krigen var slut. Men inden – allerede ved krigens begyndelse – var Hal Koch blevet formand for en ny forening, der ville samle alle Danmarks ungdomsforeninger: Dansk Ungdomssamvirke. Ingen vidste jo dengang, hvor længe krigen ville vare, og Hal Koch så det derfor som sin vigtigste opgave at sørge for, at danske unge vidste noget om demokrati, så de ville kunne give demokratiet videre til deres børn og børnebørn.

På den måde blev Hal Koch også vant til at være en stemme i offentligheden, en der blandede sig i samfundsdebatten, og som mange mennesker lyttede til. Og da krigen var slut, blandede han sig igen – og nu med en endnu skarpere stemme.

Mange mente nemlig, at det nu var regnskabet's time. Alle dem, der havde samarbejdet med nazisterne, skulle stilles for en dommer og straffes. Men problemet var, at det var der rigtig mange mennesker, der havde. Og endda med regeringen i ryggen. Hal Koch mente derfor, det var hykleri, når man sagde, at man ville have alle straffet – selvfølgelig mente man ikke *alle*. Mente man fx også kong Christian den tiende?

Der var også mange, der mente, at det skulle være forbudt at være nazist. Det blev det fx i Tyskland og Sverige. For at værne om demokratiet skulle det være forbudt at stifte en nazistisk forening og udgive tidsskrifter og blade med nazistisk indhold.

Men Hal Koch mente ikke, det var et værn mod demokratiet at forbyde nazismen. Han mente tværtimod, at et forbud ville gå imod tankerne bag det frie demokrati.

Man kan opstille Hal Kochs argument sådan her:

Hvorfor skulle nazismen ikke være forbudt i Danmark?

- Havde han en særlig sympati for nazisterne? **Nej! Han hadede nazismen.**
- Var han relativist? Altså, tænkte han: Alle meninger kan jo være lige gode fra forskellige synspunkter. **Overhovedet ikke – han ville meget gerne overbevise nazisterne om, at de tog fejl.**
- Men: **Ærlighed kræver frihed. Og hvis nazismen blev forbudt, ville de mennesker, der sympatiserede med nazismen, holde op med at sige det højt. Og så kunne man ikke diskutere med dem.**

Situationen var en anden, og baggrunden for diskussionen var langt mere alvorlig, end da Grundtvig talte for jødernes valgret. Men argumentationen var den samme.

Hal Koch gjorde faktisk grin med dem, der ville forbyde nazismen. Han skrev et meget ironisk indlæg, hvor han sagde nogenlunde sådan her: Hold da op, hvor er I bare demokratiske, alle I der vil lukke foreninger og begrænse trykkefriheden...

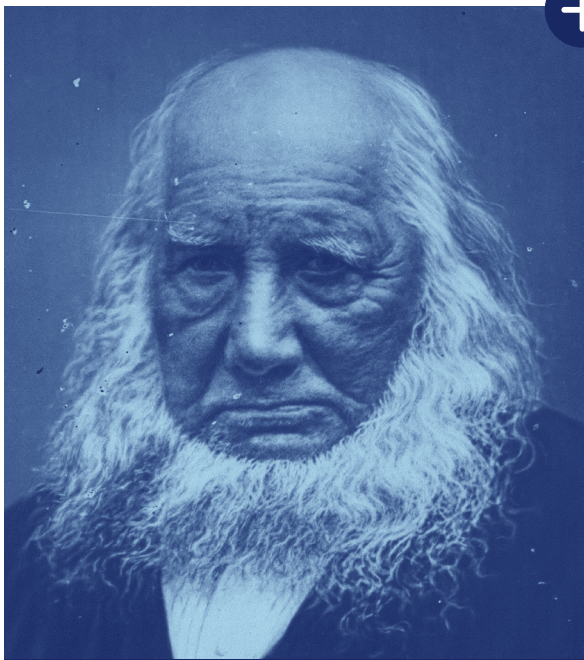
” Ved sværdet afgør man, hvem der er den stærkeste. Ved ordet finder man ud af, hvad der er det rigtige.

(Hal Koch. Fra: *Ordet eller Sværdet*, 1945)

” Hvis afgørelsen er truffet på forhånd, og modpartens synspunkter aldrig bliver én et problem, så er forhandlingen virkelig blevet til tom ordsqualder.

(Hal Koch. Fra: *Hvad er demokrati?*, 1945)

N.F.S. Grundtvig (1783-1872)

Præst, digter, skoletænder, bagmanden bag ideen om den danske folkehøjskole, politiker og meget mere. Var som politiker med i diskussionerne af Danmarks første grundlov og er forfatter til ca. 1600 sange og salmer.

Hal Koch (1904-1963)

Professor i kirkehistorie ved Københavns Universitet. Første formand for Dansk Ungdomssamvirke. Første forstander på Krogerup Højskole. Forfatter til bogen *Hvad er demokrati?* (1945)

Grundloven

Danmarks første grundlov blev underskrevet 5. juni 1849. I grundloven står der blandt andet, at borgerne i Danmark har ytringsfrihed, religionsfrihed og forsamlingsfrihed.

Valgret og stemmeret

Ofte taler man om 'stemmeret', men her i artiklen står der 'valgret'. Det betyder bare, at der både menes retten til at stemme og retten til selv at stille op og måske blive valgt ind i folketinget.

Dansk Ungdomssamvirke og DUF

Hal Koch blev formand for Dansk Ungdomssamvirke, som i 1940 var en nystiftet forening, der ville være en paraplyforening for alle ungdomsforeninger. I dag har foreningen skiftet navn til DUF, Dansk Ungdoms Fællesråd.

Arbejdsspørgsmål

- Hvilken type skole fik Grundtvig idéen til?
- Hvem var de syv grupper i samfundet, som i første omgang ikke fik mulighed for at stemme ved grundlovens indførelse i 1849?
- Hvorfor mente nogle i samfundet, at jøderne *ikke* skulle have valgret?
- Hvilke argumenter brugte Grundtvig til at forsvare, at jøderne *skulle* have valgret?
- Hvorfor ville Grundtvig gerne have mest mulig ærlighed? Og hvad mente han med at ærlighed kræver frihed?
- Hvad så Hal Koch som sin vigtigste opgave i arbejdet for Dansk Ungdomssamvirke?
- Hvorfor mente Hal Koch, at det var hykleri, når mange talte om, at alle dem, som havde samarbejdet med nazisterne, skulle straffes?
- Hvordan kan det være, at Hal Koch ikke mente, nazismen skulle gøres ulovlig i Danmark efter besættelsen?
- Grundtvig argumenterede for, at jøderne skulle have valgret, og Hal Koch mente ikke at nazismen skulle gøres ulovlig. På hvilke punkter minder deres argumentation om hinanden?
- Hvad er sammenhængen mellem ærlighed, frihed og sandhed ifølge Grundtvig og Hal Koch?
- Er du enig?

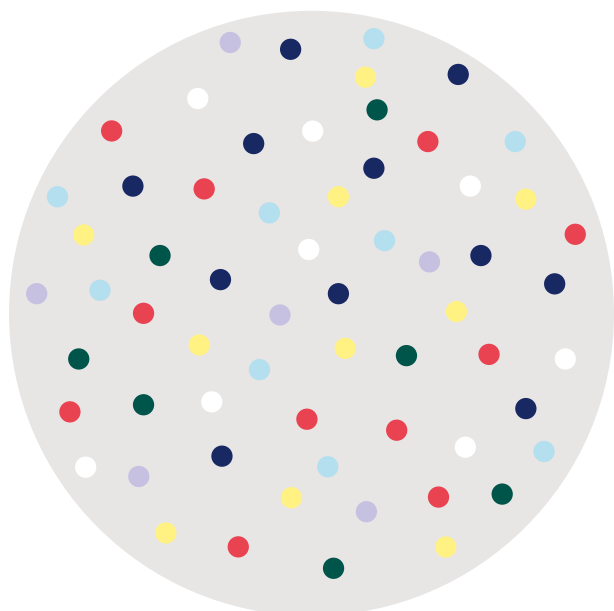
Et samfund af røde, grønne, gule, lilla, blå

Om offentlighed og ytringsfrihed

Mennesker er forskellige. Det gælder religiøs og politisk overbevisning, køn, seksualitet, tøjstil, musiksmag, interesser, sociale vilkår og alt muligt andet.

Hvis man skulle tegne hele Danmarks befolkning som 5,9 millioner små prikker, ville prikkerne derfor have mange forskellige farver. Det samme ville være tilfældet, hvis man skulle tegne borgerne i et lokalsamfund eller eleverne i en skoleklasse.

Figur 1 illustrerer et samfund – stort eller lille – som individer (prikker) i forskellige farver.

Figur 1

Danmark er et land med en høj grad af lighed mellem mennesker, med stærke fælles samfundsinstitutioner og et rigt fritids- og foreningsliv, som rigtig mange mennesker tager del

i. Derfor er der også en stærk tradition for at omgås hinanden på tværs af forskelle – i hvert fald når man sammenligner Danmark med mange andre lande. Vi møder hinanden i skoler, foreninger, lokalsamfund og alle mulige andre fællesskaber.

At vi kender – og måske endda er venner – med mennesker, der er anderledes end os selv, betyder ikke, at vi bliver enige eller ens. Men det betyder, at vi får en chance for at forstå og sætte os ind i, hvorfor andre tænker, tror eller mener noget andet end os selv. Og det giver mulighed for at tale med hinanden – eller skændes – om, hvad der er rigtigt og forkert. Og netop det er vigtigt i et demokrati: At vi taler med hinanden – også om det, vi ser forskelligt på. For selvom vi lever forskellige liv, er vi stadig sammen i det samme samfund og skal ind imellem også finde fælles løsninger.

Frie demokratier er ikke blot kendetegnet ved, at man sætter et kryds på en stemmeseddel hvert fjerde år. "Demokratiets væsen er nemlig ikke bestemt ved afstemningen, men ved samtalen," som Hal Koch udtrykker det.

Vi er kommet længere væk fra hinanden

Men selvom vi er i god kontakt med hinanden i Danmark på tværs af forskelle, når vi sammenligner os med mange andre lande, så bevæger vi os også i Danmark i retning af større afstande og mindre kontakt mellem forskellige grupper i samfundet.

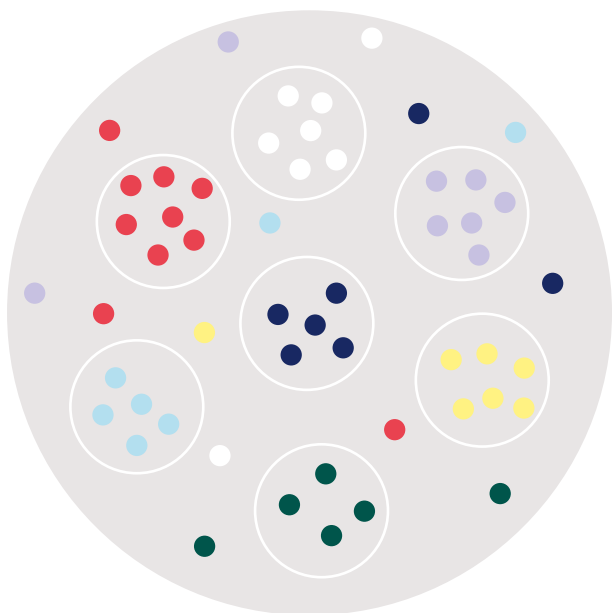
På sociale medier såvel som i samfundet i det hele taget er der tendenser til, at vi i stigende grad mødes med dem, der ligner os selv. Dermed er vi mindre og mindre til stede i én fælles offentlighed, hvor vi på kryds og tværs bliver udsat for forskellige holdninger og overbevisninger. I stedet søger vi sammen med ligesindede, hvor vi bekræfter hinanden i, at vi har ret, og de andre tager fejl. Fx viser undersøgelser, at børn i stigende grad går i skole med børn, der ligner dem selv.

Nogle steder forsøger vi også at beskytte os selv og hinanden imod at støde ind i mennesker, der ønsker at påvirke os, eller som bare står frem som dem, de er, i det offentlige rum. Fx når en købmand ikke tillader et politisk parti at forsøge at hverve stemmer foran hans butik. Eller når et gymnasium forbyder foreninger med et politisk eller religiøst ståsted adgang til skolen og skolens elever. Eller når politikere foreslår at forbyde religiøse eller andre symboler i det offentlige rum. Med mere.

Men i et demokrati må man faktisk gerne ville hinanden noget på tværs af forskellene. Det er en af grundene til, at vi har ytringsfrihed. For ytringsfriheden er ikke blot friheden til at råbe et budskab højt inde i et skab, det er friheden til at sige noget, der måske vil påvirke folk til at tænke eller handle anderledes. Det er også derfor, der ofte *ikke* er ytringsfrihed i et diktatur.

Det er tilladt at udfordre og forsøge at påvirke hinanden – at *missionere* for sine synspunkter. Og det er faktisk en forudsætning for et velfungerende demokrati, at politiske emner anskues fra flere forskellige perspektiver. Derfor er det et problem, hvis forbindelserne og samtalerne mellem mennesker, der er forskellige, ophører.

Dermed er det også et problem, hvis den fælles offentlighed erstattes af små lukkede grupper, der internt er meget ens, og som ikke er forbundne med hinanden, som det er illustreret i figur 2. Det gælder uanset om forklaringen er 1) de sociale mediers algoritmer, 2) en opfattelse af, at det offentlige rum skal være et 'neutralt' rum, og at overbevisninger derfor skal sendes ind i det private rum 3) konfliktskyhed, 4) en kombination af disse eller noget helt femte.

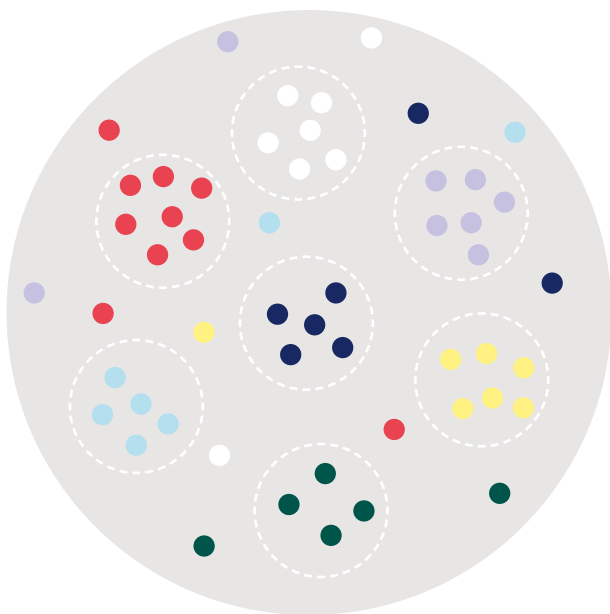

Figur 2

Lær at skændes!

Men ligesom der sikkert er flere forklaringer på tendensen til, at vi i mindre grad omgås hinanden på tværs af forskelle, er der også forskellige måder at modvirke denne tendens på. Én af måderne er at øve sig i at skændes.

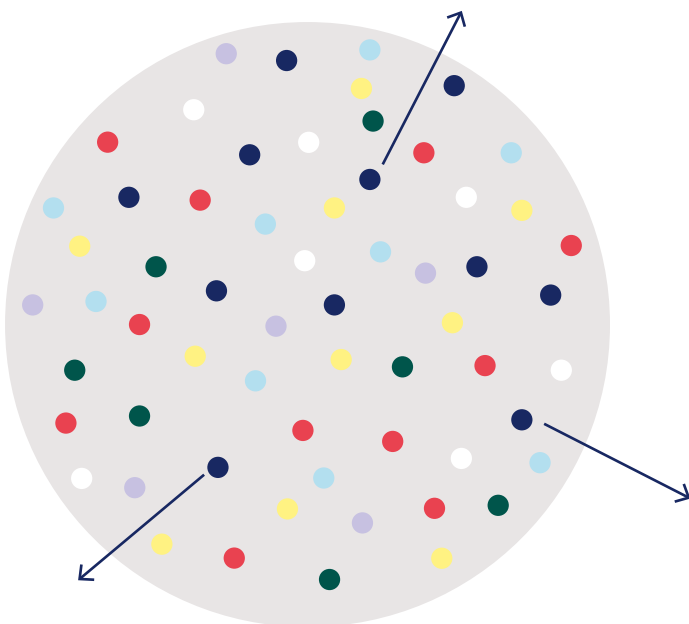
Hvis vi bliver bedre til at tale – og skændes – med mennesker, vi er dybt uenige med, kan det bidrage til at nedbryde 'ekkokamrene' og grænserne omkring de små og ensartede grupper (figur 3). Hvis vi kan hjælpe hinanden til at opfatte 'et ordentligt skænderi' som noget, der ikke er så farligt, kan det genstarte den samtale mellem mennesker med forskellige overbevisninger, der ifølge Hal Koch er demokratiets væsen. Hvis vi bliver bedre til at samtale, diskutere og skændes med hinanden, kan det modvirke den polarisering, som i sidste ende bliver resultatet, hvis mødet på tværs af forskelle ophører.

Figur 3

Når synspunkter skubbes ud af det offentlige rum

I et demokrati med ytringsfrihed er det afgørende, at der er vide rammer for, hvad der er plads til i den fælles offentlighed. Derfor er det som udgangspunkt problematisk, hvis der er overbevisninger, symboler, synspunkter eller lignende, som forbydes eller udstødes af det offentlige rum (figur 4).

Figur 4

Der er konkrete eksempler i forskellige lande på, at der er bestemte overbevisninger, som et flertal eller landets politikere ønsker ud af den fælles offentlighed eller i hvert fald ikke ønsker skal komme synligt til udtryk. I Frankrig (som er et demokrati) er synlige religiøse symboler som tørklæder og kors fx forbudt i offentlige skoler. Og i Rusland (som ikke er et demokrati) er det forbudt at vise synlige udtryk for homoseksualitet i det offentlige rum. Det samme gælder i mange andre ikke-demokratiske lande, hvor det også mange steder er ulovligt offentligt at kritisere det etablerede styre.

Også Sverige er blevet beskyldt for at have for snævre grænser for, hvad der kan rummes i den fælles samtale i det offentlige rum. Der er eksempler, hvor bøger er blevet ændret, fordi forfatterens originale tekst har virket stødende på nogle. Der er også eksempler på, at valgvideoer er blevet censureret eller afvist og politikere udelukket fra tv-debatter, fordi en tv-station eller et medie fandt deres budskaber for yderligtgående og skadelige.

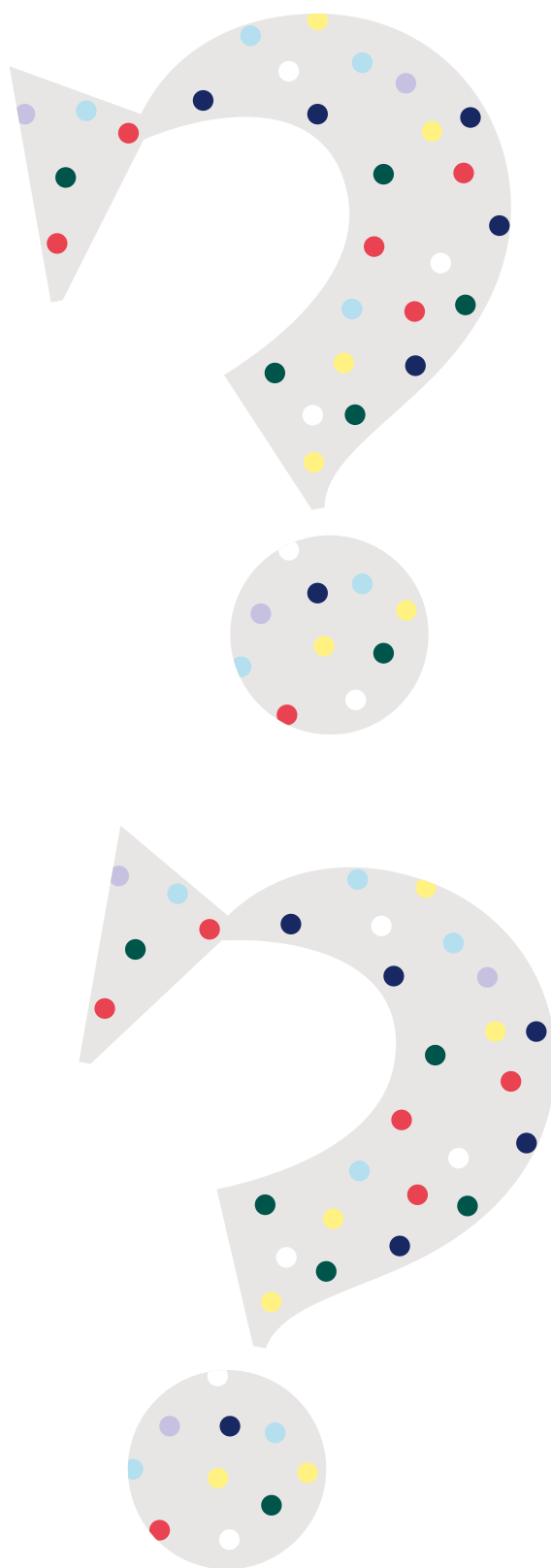
Og også i Danmark er der eksempler på, at politikere og andre ønsker bestemte typer holdninger og overbevisninger begrænset eller udstødt af det offentlige rum. Fx er bestemte ytringer kriminaliseret i religiøse sammenhænge, selvom de præcis samme ytringer er lovlige i andre sammenhænge (Straffeloven § 136 stk. 3). Der er også mange eksempler på forslag om forbud imod religiøse symboler i det offentlige rum, forbud imod muslimske og/eller religiøse (men ikke andre typer) friskoler, forbud imod bederum på studiesteder med mere. Alt sammen eksempler på, at der også i Danmark er overbevisninger eller synlige udtryk for overbevisninger, som nogle ikke mener hører hjemme i den fælles offentlighed. Som det fremgår, handler det i Danmark ofte om religion.

Diskussionen om, hvad der er plads til i det offentlige rum, er selvfølgelig ikke uden dilemmaer. For langt de fleste mennesker vil helt sikkert sige, at det er godt at leve i et samfund, hvor man kan være tryk ved at bevæge sig ud i offentligheden – både den fysiske og den digitale. Og det kan være begrundelsen for, at man ønsker synspunkter eller overbevisninger holdt ude af den fælles offentlighed.

Derfor kan det være en god idé at overveje: Hvad er forskellen mellem 'det private rum' og 'det offentlige rum'? Bliver vi *mere* eller *mindre* trygge af, at forskellige overbevisninger ikke mødes? Hvad sker der, når mindretalssynspunkter eller yderligtgående overbevisninger skubbes ud af det offentlige rum? Kan man øve sig i at mødes på tværs af forskelle og være i de sammenstød – skænderier – som de kan medføre?

Arbejdsspørgsmål

- Hvilken betydning har det, at vi kender – og er venner – med folk, der er anderledes end os selv? Og hvilke muligheder giver det?
- Hvilke eksempler giver teksten på, at vi bevæger vi os i retning af større afstande og mindre kontakt mellem forskellige grupper?
- Hvorfor er det et problem, hvis forbindelserne og samtalerne mellem mennesker, der er forskellige, ophører? Hvad siger teksten? Hvad synes du selv?
- Hvad kendetegner demokratiet ifølge Hal Koch?
- Hvorfor er det ifølge teksten problematisk, hvis overbevisninger, symboler, udtryksformer eller lignende, udelukkes af det offentlige rum?
- Kan der også være gode argumenter for at sætte grænser for bestemte synspunkter og overbevisninger i det offentlige rum? Hvilke?
- Hvilke eksempler giver teksten på, at denne udelukkelse finder sted – i henholdsvis Frankrig, Rusland, Sverige og Danmark? Og hvilke forskelle er der på de forskellige landes offentlighed?
- Hvad er forskellen på 'det offentlige rum' og 'det private rum'?
- Har sociale medier ændret på forskellene mellem det offentlige og det private?
- Hvor vigtigt er det at føle sig tryk? Er det lige vigtigt at være tryk, når man er 'ude' og når man er 'hjemme'?
- Hvorfor skal vi ifølge teksten blive bedre til at skændes?

Kunsten at overbevise hinanden

Interview med Sine Nørholm Just

Sine Nørholm Just er professor i strategisk kommunikation på Roskilde Universitet. Hun er del af et stort projekt, der hedder ADD: Algoritmer, Data og Demokrati. Projektet skal styrke det digitale demokrati i Danmark, og Sine er leder af den del af projektet, der handler om forskning.

Du har sagt, at vi ofte bruger udtrykket 'ekkokamre' på en misvisende måde. Hvad mener du med det?

Når vi taler om ekkokamre, så mener vi ofte, at mennesker, der deltager i online-kommunikation, ikke har adgang til synspunkter, der er forskellige fra deres egne. Men i praksis er det sådan, at man godt online kan møde forskellige synspunkter, men at man sjældent forholder sig konstruktivt til dem. Vores egne holdninger bliver forstærket – ikke fordi vi ikke har adgang til andre meninger, men fordi vi bruger det, vi er uenige med, til at bekræfte vores egen position.

Hvilken rolle spiller teknologi i forhold hertil?

Det er ikke unikt for online-kommunikation, at vi helst vil have ret, og synes, at dem, der mener noget andet end os, tager fejl, men digitale teknologier forstærker denne tendens. På sociale medier optimerer selektionsalgoritmer for engagement, og vi har tendens til at engagere os mest i det, der gør os meget begejstrede eller meget vrede. Det vil sige, at vi bliver givet mere af det, vi enten er meget enige eller meget uenige i, og dermed intensiveres vores følelser i en stadigt mere voldsom og negativ spiral.

Mange vil nok gerne tænke om sig selv, at de er gode til at lytte. Men du vil gerne styrke vores evner til at overbevise andre om, at vi har ret. Hvorfor det?

Hvis man er god til at overbevise, er man faktisk også god til at lytte, fordi man møder folk der, hvor de er, og taler til dem på en måde, som de kan forholde sig til. Hvis vi alle bliver bedre til at overbevise, bliver vi også bedre til at lade os overbevise – til at lytte efter, hvad der faktisk er de mest overbevisende argumenter i en sag.

Hvordan bliver man god til at argumentere?

Det gør man ved at engagere sig i debatter og lytte åbent til de argumenter, der er for forskellige holdninger til en sag. Hvis man går ind i debatter uden at have besluttet sig på forhånd, så er man også bedre i stand til at undersøge de forskellige argumenter, der er, og vurdere deres kvalitet. Så at være god til at argumentere handler om at være god til at se en sag fra mange sider.

Hvilken rolle spiller følelser i diskussioner mellem mennesker – og er det godt eller skidt med mange følelser i den offentlige debat?

Følelser er typisk det, der driver os til at deltage i diskussioner. Hvis vi ikke er følelsesmæssigt motiverede, så er der sjældent nogen grund til at gå ind i en sag. Derfor kan det også være svært ikke at danne sig en holdning på forhånd – følelserne er hurtigere end fornuften. Men løsningen er ikke at tage følelserne ud af debatten; i stedet kan vi bruge dem som udgangspunkt for vores egne argumenter, og vi kan forsøge at forstå, hvad det er for følelser, der ligger til grund for andres argumenter. Den, der er rigtig god til at argumentere, forstår altså både motiverne bag sine egne argumenter og de motiver, der driver andre.

Arbejdsspørgsmål

- Hvad er ekkokamre – ifølge Sine Nørholm Just? Og hvad tror vi, det er?
- På hvilke punkter er teknologien med til at forstærke tendensen til ekkokamre?
- Hvorfor skal vi blive bedre til at overbevise andre om vores holdninger?
- Hvordan bliver man – ifølge Sine Nørholm Just – god til at argumentere?
- Hvilken rolle spiller følelser i diskussioner mellem mennesker og i den offentlige debat?

Opgave

Ytringsfrihedens to cirkler

Det er ulovligt at sige

Det må man gerne sige
ifølge loven

Det kunne jeg selv
finde på at sige

Samtale 1: Kig på cirklerne

- Hvad handler de om?
- Passer det, at dine egne grænser er snævrere end samfundets?
- Hvorfor findes området mellem kanten af den inderste og den yderste cirkel?

Øvelse 1: Hvad synes du?

Træk et kort med et udsagn og placer det, hvor du synes, det skal være. Dvs. enten i 1) Det kunne jeg selv finde på at sige, 2) Det må man gerne sige ifølge loven – eller 3) Det er ulovligt at sige.

Øvelse 2: Hvad siger loven?

Gentag øvelsen, men placer nu i stedet udsagnene ud fra overvejelser over, hvad der er lovligt i Danmark.

Vær opmærksom på følgende love:

- Straffelovens § 119a – chikane af offentligt ansatte i funktion
- Straffelovens §266 – om trusler
- Straffelovens §266b – den såkaldte 'racismeparagraf' (som omfatter andet end racisme)
- Straffelovens §267 – injurieloven

Bemærk også: Jura er ikke matematik. Der er derfor ikke noget facit, der er givet på forhånd. Selvom man fx bliver anklaget for brud på straffelovens §266b (den såkaldte 'racismeparagraf'), er det derfor ikke sikkert, man bliver dømt. Der er en stærk tradition i Danmark for, at hensynet til ytringsfriheden vejer højt i den juridiske afvejning.

Samtale 2: Skal det være lovligtigt at være sød?

"Det er ikke okay at krænke andre." "Man må gerne kritisere andres religion eller kultur, så længe man viser respekt." "Man skal tale ordentligt om andre mennesker."

Måske kunne du finde på at sige noget lignende? Eller måske kender du nogen, der kunne? Men hvad mon der menes:

- Betyder det, at det skal være *forbudt ved lov* at sige noget, der krænker andre eller er respektløst?
- Har alle krav på respekt – og hvad er respekt?
- Hvem skal bestemme, hvad der er respektløst?
- Har du selv sagt noget til eller om nogen, som var respektløst?
- Skal man også altid vise respekt over for dem, der har stor magt – også hvis de misbruger deres magt?
- Hvis ikke det er lovgivning og forbud, der skal til, hvordan lærer man så at være hensynsfuld og åben over for andre? Og er det vigtigt?

